

I УВОД

Локални акциони план запошљавања Град Ваљево за 2017. годину (у даљем тексту: ЛАПЗ) представља основни инструмент спровођења активне политике запошљавања у 2017. години. У складу са Законом запошљавању и осигурању за случај незапослености („Службени гласник РС“, БР. 36/09 и 88/10) њиме се дефинишу приоритети и циљеви политике запошљавања у 2017. години и утврђују програми и мере који ће се реализовати у 2017. години на територији Града Ваљева, како би се достигли циљеви и постигло одрживо повећање запослености. Национални акциони план запошљавања за 2017. годину (у даљем тексту: НАПЗ), представља основни инструмент за спровођење активне политике запошљавања, којим се дефинишу циљеви и приоритети и утврђују програми и мере политике запошљавања који ће се реализовати у току 2017. године, тј., операционализацију НАПЗ-а за период 2011–2020. године („Службени гласник РС“, број 37/11), а у изради овог документа и дефинисању циљева и приоритета политике запошљавања учествовале су социјални партнери, релевантне институције и остале заинтересоване стране.

Правни основ за доношење ЛАПЗ-а садржан је у члану 20. став 1. тачка 1., члану 32. став 1. тачка 4. и члану 17. став 1. тачка 1. и члану 35. став 1. тачка 4. Статута града Ваљева („Службени гласник града Ваљева“, број 19/08).

Чланом 20. став 1. тачка 1. Закона о локалној самоуправи прописано је да општина доноси програме развоја.

Чланом 32. став 1. тачка 4. Закона о локалној самоуправи прописано је да Скупштина општине, у складу са законом доноси програм развоја општине, у складу са законом доноси програм развоја општине и појединих делатности.

Чланом 66. став 3. истог закона прописано је да се одредбе овог закона које се односе на скупштину општине примењују на градску скупштину.

Чланом 17. став 1. тачка 1. Статута града Ваљева прописано је да град доноси програме развоја.

Чланом 35. став 1. тачка 4. Статута града Ваљева прописано је да Скупштина града у складу са законом доноси програм развоја града и појединих делатности.

Општи циљ ЛАПЗ-а је повећање запослености и то кроз:

1. Субвенције за запошљавање послодавцима (доделу субвенција послодавцима за отварање нових радних места)
2. Подršку samozapošljavanju (podsticanje samozapošljavanja)
3. Стручна пракса – ради стицања практичних знања и вештина за самосталан рад у струци без заснивања радног односа и то за лица са најмање средњим образовањем, без обзира на године живота.
4. Јавни радови за теже запошљива незапослена лица у стању социјалне потребе и корисника материјалног обезбеђења, нестручна лица и лица са средњом стручном спремом, као приоритети

Локални акциони план се доноси на основу усвајања плана од стране градског Већа и Одлуке скупштине града Ваљево.

II АНАЛИЗА СТАЊА У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ И КРЕИРАЊЕ ПРОГРАМА И МЕРА ЛАПЗ

Ваљевску привреду карактерише значајно учешће индустрије, у оквиру које је посебно заступљена металопрерада, прехранбена индустрија са значајним пољопривредним потенцијалима, затим текстилна индустрија, грађевинарство и производња неметала и туризам, а што је у складу са Стратегијом локалног одрживог развоја. Од осталих грана доминантна је трговина са финансијским услугама.

Табела 1. Основни подаци о граду и округу (површина и становништво), по попису из 2011.

	Површина (км ²)	Удео у укупној површини (%)			Број становника*	Удео у укупном броју становника (%)			Густина насељености (бр. станов./ км ²)
		Град	Округ	Србија		Град	Округ	Србија	
Урбана зона	323	35,69	13,06	0,37	59.073	65,41	33,85	0,82	183
Рурална зона	582	64,31	23,52	0,66	31.239	34,59	17,90	0,43	53,67
Град	905	100	36,58	1,02	90.312	100	51,75	1,25	99,79
Округ	2,474	/	100	2,80	174.513	/	100	2,42	70,53
Србија	88,361	/	/	100	7.186.862	/	/	100	81,33

Табела 2. Радно способно становништво по попису из 2011 .године

Радно способно становништво (од 15-64 године)			
	Укупан број	Мушкарци	Жене
Град Ваљево	62.435	31.063	31.372
		49,75 %	50,25 %

МАКРОЕКОНОМСКИ ОКВИР

1. Макроекономски трендови (Извор: НАПЗ за 2017. годину)

Позитивни трендови опоравка привредне активности, започети током 2015. године, интензивирани су у првом кварталу 2016. године, кроз наставак смањивања унутрашних и спољних неравнотежа и раст привреде на здравим основама. Спроведене реформе у области грађевинарства и радног законодавства, уз снажно фискално прилагођавање, повољно су утицале на инвестициони амбијент. Настављено је и са опоравком компоненти домаће тражње (потрошње домаћинства и инвестиција), на шта указују индикатори инвестиционе активности (производња опреме, издате грађевинске дозволе, раст новоодобрених кредита привреди, јавни инфраструктурни радови итд.).

Захваљујући предузетим мерама економске политике, кориговане су пројекције БДПa за 2016. годину (убрзање раста БДПa на 2,5%, што је за 0,7 процентних поена више у односу на пројекцију из новембра 2015. године).

У марту 2016. године укупна индустрија остварила је међугодишњи раст од 8,8%. Највећи допринос расту дала је прерађивачка индустрија са стопом од 5,9% која је вођена растом прехранбене, дуванске, индустрије гуме и пластике. Такође, настављен је тренд раста производње електричне енергије и рударства (по 16,6% респективно). У првом кварталу 2016. године забележен је и раст укупне индустрије од 10,5%.

Просечна нето зарада у марту 2016. године на међугодишњем нивоу повећана је за 6,4% номинално, што је највиши раст још од децембра 2013. године. Реална стопа раста просечне зараде дефлационирана је индексом потрошачких цена, тако да је у марту

2016. године, просечна нето зарада повећана реално за 5,8% у односу на исти месец претходне године. Реални и номинални пад зарада у јавном сектору током 2015. године, утицао је на смањивање разлике у просечној заради јавног сектора и ван њега са око 9% у марту 2015. године на око 6% у истом месецу 2016. године.

Спољнотрговинска робна размена у марту 2016. године значајно је побољшана. Укупна спољнотрговинска размена Републике Србије током првог квартала износила је око 7,1 млрд. евра, што представља међугодишњи раст од око 411,6 мил. евра (6,2%). Међугодишњи раст извоза од 8,3% највећим делом је опредељен растом извоза електричне опреме, хемикалија, хемијских и дуванских производа (раст од 47,7%, 37,2% и 128,7%, респективно). Друмска возила су и даље најзначајнији извозни производ са учешћем у укупном извозу робе од 12,9%.

Платнобилансна позиција земље је значајно побољшана. Дефицит текућег рачуна у првом кварталу 2016. године је преполовљен и износио је 3,4% БДПА (249,4 мил. евра). У структури извоза и увоза услуга доминирају услуге транспорта, туристичке, ИТ и остале пословне услуге. Процењује се даље смањење дефицита текућег биланса, уз пуну покривеност страним директним инвестицијама.

У истом периоду, дефицит буџета Републике Србије износио је 13,1 млрд. динара. Дефицит буџета, према широј дефиницији, која у расходе укључује и пројектне зајмове који нису део буџета, али припадају нивоу Републике Србије, износио је 22,6 млрд. динара. Капитални расходи финансирани из пројектних зајмова већи су у периоду јануар – април 2016. године за 6,1 млрд. динара у односу на исти период претходне године.

Међугодишња инфлација је у априлу 2016. године износила 0,4% и креће се и даље испод доње границе дозвољеног одступања од циља (4±1,5%). Народна банка Србије (НБС) у мају је донела одлуку да референтну каматну стопу задржи на нивоу од 4,25%.

2. Оквир макроекономске политике и структурних реформи¹

Влада је у претходном периоду иницирала и усвојила мере за успостављање стабилности јавних финансија и целокупног макроекономског амбијента. Кредибилан програм фискалне консолидације потврђен је склапањем Аранжмана из предострожности са Међународним монетарним фондом, почетком 2015. године. Направљен је снажан заокрет у вођењу фискалне политике са резултатима већим од очекиваних, већ у првој години примене програма.

Доследном применом мера фискалне консолидације уз амбициозан програм структурних реформи успостављена је макроекономска стабилност. Привредна активност се налази на

путањи убрзаног опоравка, а фискални дефицит је значајно смањен. Боља фискална позиција земље смањила је потребе за задужевањем и трошкове сервисирања обавеза. Истовремено, унапређењем пословног и инвестиционог амбијента омогућено је стварање основе за оживљавање инвестиционе активности.

Основни циљеви економске и фискалне политике² Владе у наредном трогодишњем периоду су:

- 1) одржавање макроекономске стабилности,
- 2) заустављање даљег раста дуга и успостављање тренда његовог смањења,
- 3) наставак примене структурних реформи, посебно у домену јавних предузећа и
- 4) подизање ефикасности јавног сектора.

И у наредном средњорочном периоду наставиће се са одговорном економском политиком која је усмерена на креирање стабилног и предвидивог пословног амбијента. Смањивањем нерационалне потрошње, бирократије и непотребних трошкова државе обезбедиће се даљи раст инвестиционе активности како би се подстакао привредни раст и запошљавање, уз очување нивоа социјалне заштите. У томе кључну улогу имају фискална политика и наставак свеобухватне реформе привредног система.

Посебна пажња посветиће се даљем унапређењу пословног амбијента стимулативног за развој приватног сектора. Убрзаће се преостале економске реформе како би се пословно окружење побољшало, посебно оснаживањем владавине права и отклањањем идентификованих структурних препрека расту привреде.

Добри резултати постигнути у 2015. години омогућили су благо релаксирање фискалне политике, а да истовремено није доведено у питање остварење циља који се односи на успоравање тренда раста јавног дуга и његово постепено смањивање од 2017. године. Приоритети фискалне политике биће даље јачање пореске дисциплине, повећање ефикасности наплате пореза и борба против сиве економије. Циљ је успостављање стимулативне пореске политике која подстиче привреду и запошљавање, али и нулте толеранције за непоштовање закона и криминала и корупције кроз реформисане институције система. На овај начин ће се истовремено обезбедити унапређење општих услова привређивања, равноправног пословања и смањивање укупног фискалног дефицита.

II. СТАЊЕ И ТОКОВИ НА ТРЖИШТУ РАДА

1. Трендови на тржишту рада

На основу података Републичког завода за статистику (РЗС) из Анкете о радној снази (АРС), прате се кретања и врши процена укупне радне снаге у Републици Србији. На основу резултата спроведених полугодишњих и кварталних анкета, РЗС сваке године објављује годишњу АРС са просечним

¹ Фискална стратегија за 2016. годину са пројекцијама за 2017. и 2018. годину

² Програм економских реформи за период од 2016. до 2018. године

подацима за претходну годину. Такође, у току маја 2016. године, РЗС је извршио ревизију података за 2014. и 2015. годину. Последњи расположиви подаци су за I квартал 2016. године.

На основу података из АРС, може се закључити да је дошло до побољшања индикатора тржишта рада.

Табела 3. Трендови на тржишту рада, за становништво старости 15-64

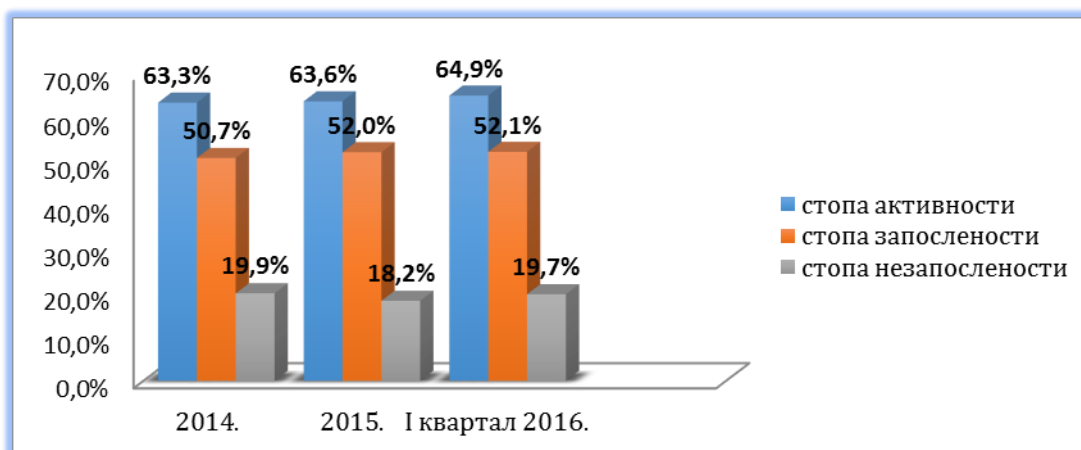
Година	Становништво радног узраста 15-64			
	Укупно	Активно	Запослено	Незапослено
2014.	4.823.399	3.053.076	2.445.710	607.365
2015.	4.752.842	3.021.659	2.470.754	550.905
I квартал 2016.	4.701.370	3.049.689	2.448.364	601.325

Извор: АРС, РЗС

Укупан број запослених лица радног узраста (15-64) у 2015. години износио је око 2.470.754 лица, што је, у односу на 2014. годину, повећање за око 25.000 лица. У I кварталу 2016. године забележен је пад броја запослених за око 22.000 лица, али треба имати у виду да је истовремено смањен број становништва радног узраста, уз повећање активног становништва.

Укупан број незапослених лица радног узраста (15-64) у 2015. години износио је 550.905, што је за око 56.500 лица мање у односу на 2014. годину, док је у I кварталу 2016. године забележен пораст броја незапослених за око 51.000 лица.

Графикон 1. Трендови на тржишту рада за становништво старости 15-64

Извор: АРС, РЗС

Стопа активности лица радног узраста (15-64) у 2015. години износила је **63,6%** и повећана је у односу на 2014. годину за 0,3 процентна поена. У I кварталу 2016. године ова стопа износи **64,9%**.

Стопа запослености лица радног узраста (15-64) у 2015. години од **52,0%** је, у односу на 2014. годину, повећана за 1,3 процентних поена, док у I кварталу 2016. године износи **52,1%**.

Стопа незапослености лица радног узраста (15-64) је у 2015. години износила **18,2%** што је за 1,7 процентних поена мање у односу на 2014. годину, док је у I кварталу 2016. године повећана за 1,5 процентних поена и износи **19,7%**.

2. Регионални аспект индикатора тржишта рада

Поређењем података за 2014. и 2015. годину, **стопа незапослености** становништва радног узраста бележи пад у Региону Војводине за 3,4 процентних поена, у Региону Јужне и Источне Србије за 3,6 процентних поена, у Региону Шумадије и Западне Србије за 1,4 процентних поена. У Београдском региону стопа незапослености је порасла за 1,5 процентних поена. У 2015. години нижу стопу незапослености од опште стопе имали су Регион Војводине (16,9%) и Регион Шумадије и Западне Србије (17,8%).

У I кварталу 2016. године највишу стопу незапослености има Регион Јужне и Источне Србије и износи 21,4%.

Табела 4. Кретање основних индикатора тржишта рада по регионима

Старосна категорија 15-64	Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион КиМ
2014. година					
Стопа активности	63,9%	63,3%	64,3%	61,2%	...
Стопа запослености	52,8%	50,5%	52,0%	47,0%	...

Стопа незапослености	17,4%	20,3%	19,2%	23,3%	...
2015. година					
Стопа активности	65,4%	62,3%	64,5%	61,9%	...
Стопа запослености	53,0%	51,7%	53,0%	49,7%	...
Стопа незапослености	18,9%	16,9%	17,8%	19,7%	...
Стопа неактивности	34,6%	37,7%	35,5%	38,1%	...
I квартал 2016. године					
Стопа активности	67,6%	63,7%	64,7%	63,5%	
Стопа запослености	53,6%	51,2%	53,2%	50,0%	
Стопа незапослености	20,7%	19,5%	17,8%	21,4%	
Стопа неактивности	32,4%	36,3%	35,3%	36,5%	

Извор: АРС, РЗС

Стопа запослености у 2015. години порасла је у свим регионима и то највише у Региону Јужне и Источне Србије за 2,7 процентних поена, са 47% (у 2014. години) на 49,7%. У I кварталу 2016. године најнижа стопа запослености забележена је у Региону Јужне и Источне Србије и износи 50,0%.

У 2015. години вишу **стопу активности** од опште стопе имали су Београдски регион (65,4%) и Регион Шумадије и Западне Србије (64,5%), односно у I кварталу 2016. године Београдски регион.

3. Положај жена на тржишту рада

Незапосленост жена у Републици Србији израженија је од незапослености мушкараца. Разлике у стопама активности и запослености код жена и мушкараца и даље су присутне.

Табела 5. Основни индикатори тржишта рада према полу, за становништво радног узраста

Старосна категорија 15-64	2014. година	2015. година	I квартал 2016. године
Жене			
Стопа активности %	55,3	55,6	57,3
Стопа запослености %	43,7	44,9	45,7
Стопа незапослености %	21,0	19,3	20,2
Мушкарци			
Стопа активности %	71,3	71,6	72,5
Стопа запослености %	57,7	59,1	58,4
Стопа незапослености %	19,1	17,4	19,3

Извор: АРС, РЗС

У 2015. години **стопа активности** жена незнатно је повећана у односу на 2014. годину (за 0,3 процентних поена). У I кварталу 2016. године ова стопа износи **57,3%**.

Стопа запослености жена од 44,9% је и даље значајно нижа од стопе запослености мушкараца (59,1%), односно разлика у стопама запослености између мушкараца и жена старости 15-64 у 2015. години износила је 14,2 процентних поена.

У периоду 2014-2015. године забележен је раст стопе запослености жена за 1,2 процентних поена (са 43,7% на 44,9%). У I кварталу 2016. године стопа запослености жена износи **45,7%**.

Стопа незапослености жена је у 2015. години износила 19,3%, а мушкараца 17,4%, што представља разлику од 1,9 процентних поена.

У периоду 2014-2015. године дошло је до пада стопе незапослености жена за 1,7 процентних поена (са 21,0% на 19,3%). У I кварталу 2016. године стопа незапослености жена износи **20,2%**.

Упоредивањем разлика у индикаторима за жене и мушкарце за 2014. и 2015. годину може се закључити да није дошло до битнијих промена.

4. Старосна структура незапослених лица

Посматрано према годинама старости, у 2015. години, половина незапослених, тј. 280.063 лица (50,8%) припадало је двома најмлађим старосним групама (15-24 и 25-34).

Табела 6. Старосна структура незапослених лица, становништво радног узраста

Старосна категорија	2014. година	2015. година	I квартал 2016. године
15-24	108.806	98.343	98.306
25-34	198.383	181.720	188.457
35-44	134.561	123.431	147.330
45-54	108.073	94.660	106.194
55-64	57.542	52.752	61.039
Укупно 15-64	607.365	550.906	601.325

Извор: АРС, РЗС

5. Положај младих (15-24) на тржишту рада

Положај младих на тржишту рада и даље је неповољнији у односу на друге старосне категорије.

Стопа активности младих је веома ниска и у 2015. години износила је **29,2%**, што у односу на 2014. годину (28,5%) представља повећање од 0,7 процентних поена. У I кварталу 2016. године ова стопа износи **29,1%**.

Стопа запослености младих је веома ниска и у 2015. години износила је 16,6%, што у поређењу са 2014. годином (14,9%) представља повећање за 1,7 процентних поена. У I кварталу 2016. године износи **16,2%**.

Табела 7. Основни индикатори тржишта рада младих 15-24

Старосна категорија 15-24	2014. година	2015. година	I квартал 2016. године
Стопа активности %	28,5	29,2	29,1
Стопа запослености %	14,9	16,6	16,2
Стопа незапослености %	47,5	43,2	44,2
Стопа неактивности %	71,5	70,8	70,9

Извор: АРС, РЗС

Стопа незапослености младих у 2015. години износила је 43,2%, што је знатно изнад опште стопе незапослености (18,2% за становништво радног узраста 15-64), али је, у односу на 2014. годину, смањена за 4,3 процентних поена. У I кварталу 2016. године стопа незапослености младих износи **44,2%**.

У 2015. години од 779.963 младих, 552.117 су неактивни, 98.343 су незапослени, док су 129.502 запослени. Удео незапослених младих у укупном броју младих је око 12,6%, док је однос стопе незапослености младих и стопе незапослености становништва радног узраста 2,4:1.

Табела 8. Основни индикатори тржишта рада младих 15-30

Старосна категорија 15-30	2014. година	2015. година	I квартал 2016. године
Стопа активности %	48,4	48,5	49,4
Стопа запослености %	31,2	32,4	32,5
Стопа незапослености %	35,6	33,3	34,2
Стопа неактивности %	51,6	51,5	50,6

Извор: РЗС

Индикатори тржишта рада за старосну категорију 15-30 година, су значајно повољнији, у односу на старосну категорију 15-24, посебно када је стопа запослености у питању у 2015. години (32,4% за старосну категорију 15-30, у односу на 16,6% за старосну категорију 15-24).

Табела 9. НЕЕТ стопа младих на тржишту рада

Старосна категорија 15-24	2014. година	2015. година	I квартал 2016. године
Укупно младих	804.388	779.963	763.794
Млади који нису запослени и нису на образовању и обуци	164.448	155.461	144.852
НЕЕТ стопа-учешће	20,4%	19,9%	19,0%

Извор: АРС, РЗС

Према ревидираним подацима за 2015. годину 155.461 младих нису запослени и нису на образовању и обуци. **НЕЕТ стопа** (учешће младих који нису запослени и нису у образовању и обуци у укупном броју младих) износила је 19,9%, што је за 0,5 процентних поена мање него у 2014. години. У I кварталу 2016. године ова стопа износи **19,0%**.

6. Положај старијих (55-64) на тржишту рада

Стопа незапослености старијих износила је 11,5% у 2015. години, што је за 0,9 процентних поена мање у односу на 2014. годину (12,4%).

Стопа запослености ове старосне групе повећана је за 0,6 процентних поена, са 36,7% у 2014. години на 37,3% у 2015. години.

Стопа активности износила је 42,1% у 2015. години, што представља незнатно повећање у периоду 2014-2015. године.

Табела 10. Основни индикатори тржишта рада старијих 55-64 година

Старосна категорија 55-64	2014. година	2015. година	I квартал 2016. године
Стопа активности %	41,9	42,1	44,8
Стопа запослености %	36,7	37,3	39,2
Стопа незапослености %	12,4	11,5	12,7
Стопа неактивности %	58,1	57,9	55,2

Извор: Израчунато на основу података из АРС, РЗС

7. Дугорочна незапосленост

Стопа дугорочне незапослености представља проценат незапослених годину дана и дуже у укупном броју активних становника узраста (15+).

У 2015. години дошло је до смањења стопе дугорочне незапослености у односу на 2014. годину, са 12,8% на 11,3%. У I кварталу 2016. године стопа дугорочне незапослености износи 12,2%.

Табела 11. Дугорочно незапослени, становништво старости 15 и више година

Старосна категорија 15+	2014. година	2015. година	I квартал 2016. године
Укупан број незапослених 15+	608.178	551.911	602.157
Учешће – удео дугорочно незапослених	66,9%	64,0%	64,3%
Стопе дугорочне незапослености	12,8%	11,3%	12,2%

Извор: АРС, РЗС

8. Неформална запосленост

Стопа неформалне запослености представља удео лица која раде без формалног уговора о раду у укупном броју запослених. У 2015. години стопа неформалне запослености је **20,4%**, што је смањење за 0,8 процентних поена у односу на 2014. годину када је износила 21,2%.

Табела 12. Стопа неформалне запослености, становништво старости 15 и више година

Старосна категорија 15+	2014. година	2015. година	I квартал 2016. године
Стопа неформалне запослености – учешће %	21,2	20,4	20,3
Мушкарци	20,4	19,6	19,0
Жене	22,3	21,3	22,0

Извор: АРС, РЗС

Стопа неформалне запослености (становништва 15+) у I кварталу 2016. године износи **20,3%**, док стопа неформалне запослености без пољопривреде износи 8,5%.

9. Регистрована незапосленост

На крају 2015. године на евиденцији незапослених Националне службе за запошљавање (НСЗ) налазило се **724.096** лица што је за 17.810 лица мање у односу на број лица на евиденцији на крају 2014. године.

У структури незапослених на евиденцији НСЗ према степену стручне спреме, највећи број лица је са IV степеном стручне спреме, а затим следе лица са I степеном стручне спреме и III степеном стручне спреме.

Табела 13. Незапослена лица на евиденцији НСЗ

Година	Укупан број незапослених лица	Укупан број незапослених жена	Број незапослених младих 15-30 година	Број незапослених старијих од 50 година
2014.	741.906	379.066	196.260	193.052
2015.	724.096	371.973	183.602	198.441
мај 2016.	720.718	369.945	175.764	203.681

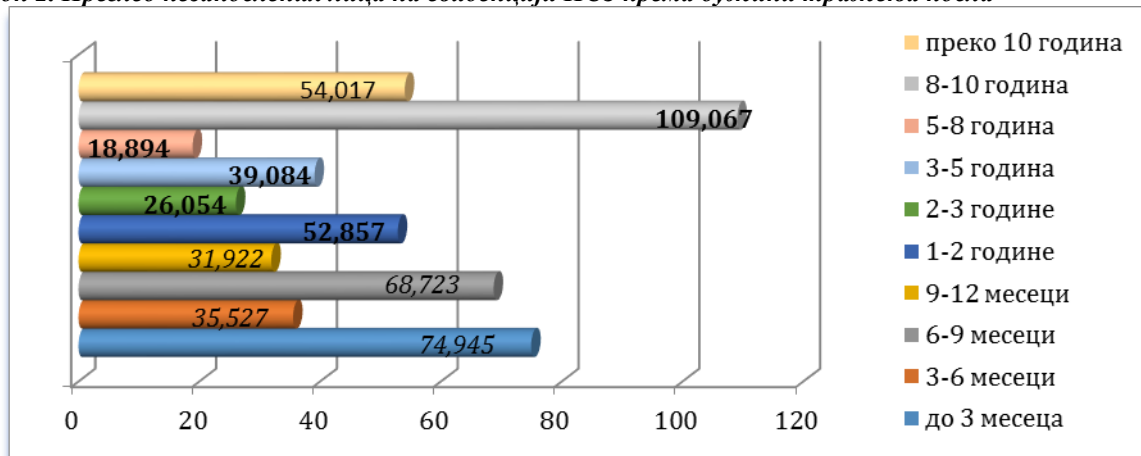
Извор: Национална служба за запошљавање

Категорији дугорочно незапослених припадало је чак 507.074 лица. Значајан је и број лица без школе или са непотпуном основном школом 52.697.

На крају децембра месеца 2015. године, од укупног броја лица на евиденцији, дуже од 12 месеци (дугорочно незапослени) посао је тражило 66,92% или 484.566 лица, док је просечна дужина трајања незапослености лица на евиденцији износила 3 године и 11 месеци.

На крају месеца маја 2016. године, у категорији дугорочно незапослених налазило се 539.126 лица, што чини 74,8% од укупног броја незапослених лица на евиденцији НСЗ.

Графикон 2. Преглед незапослених лица на евиденцији НСЗ према дужини тражења посла

Извор: НСЗ, Статистички билтен за мај 2016. године

III ПРИОРИТЕТИ ПОЛИТИКЕ ЗАПОШЉАВАЊА

Имајући у виду стање и кретања на тржишту рада, као и карактеристике регистроване незапослености Програмом економских реформи за период од 2016. до 2018. године (ЕРП)³, који је кључни документ за планирање и праћење економских процеса, у оквиру Области Запосленост и тржиште рада, утврђена је Приоритетна структурна реформа 14. - Унапређење делотворности мера активне политике запошљавања са посебним фокусом на младе, вишкове и дугорочно незапослене. Наведена реформа усмерена је ка унапређењу метода и техника саветодавног рада са незапосленим лицима, који је од кључног значаја за процену запосљивости сваког појединачног лица, у складу са његовим карактеристикама (степен образовања, радно искуство, додатна знања и вештине, пол и др.), као и карактеристикама тржишта рада, ради укључивања у мере активне политике запошљавања које ће највише допринети његовој конкурентнијој интеграцији или реинтеграцији на тржиште рада.

³ Усвојен 3. марта 2016. године

Програм реформи политике запошљавања и социјалне политике (ЕСРП)⁴ представља стратешки документ и главни механизам за дијалог о приоритетима Републике Србије у области запошљавања и социјалне политике, у предприступном процесу.

На основу идентификованих изазова на тржишту рада, утврђени су следећи циљеви политике запошљавања:

- 1) Спречавања великог раста незапослености;
- 2) Смањење опште стопе неактивности и повећање стопе запослености;

- Јачање улоге политике запошљавања;
- Повећање приступа тржишту рада за Роме;

- 3) Смањење дуалности на тржишту рада;
- 4) Унапређење положаја младих на тржишту рада.

На основу процене успешности Националне стратегије запошљавања за период 2011-2020. године, у току првих пет година спровођења, резултата реализованих активности, пројектованих макро-економских кретања и трендова на тржишту рада и у консултацијама са социјалним партнерима и релевантним институцијама, развој политике

⁴ Усвојен 31. маја 2016. године

запошљавања до 2020. године треба да буде усмерен ка:

1. Подршци креирању нових радних места,
2. Подизању запошљивости,
3. Подршци структурном прилагођавању.

Истовремено, потребно је континуирано спроводити активности са циљем даљег развоја и јачања социјалног дијалога и секторске сарадње, децентрализације политике запошљавања, подизања запошљивости и запошљавања младих, пружања подршке вишковима запослених у процесу реинтеграције на тржиште рада и повећања партиципације жена на тржишту рада.

Подршка у овом процесу пружена је од стране Међународне организације рада (МОП), Светске банке и Европске комисије.

У наредном периоду посебна пажња биће усмерена на Одлуку Савета ЕУ од 5. октобра 2015. године о смерницама за политике запошљавања држава чланица за 2015. годину, које су део интегрисаних смерница Европа 2020 а односе се на:

1) Подстицање потражње за радном снагом, односно стварање квалитетних радних места, јачање предузетништва и малих и средњих предузећа, уз побољшање свеукупног економског амбијента, како би се ублажиле препреке на тржишту рада и подстакло укључивање категорија теже запошљивих лица;

2) Унапређење понуде радне снаге, вештина и компетенција и усаглашавање исхода образовања са потребама тржишта рада и делотворног преласка из света образовања у свет рада. Посебну пажњу потребно је усмерити ка лицима из НЕЕТ категорије са циљем њихове активације и партиципације на тржишту рада;

3) Побољшање функционисања тржишта рада, уз јачање социјалног дијалога и борбе против непријављеног рада;

4) Промовисање социјалне укључености, сузбијању сиромаштва и остваривању једнаких могућности за све на тржишту рада.

Такође, имајући у виду Препоруку Савета ЕУ од 15. фебруара 2016. године о интегрисању дугорочно незапослених лица на тржиште рада, као и чињеницу да дугорочна незапосленост представља једну од кључних препрека радно-социјалној интеграцији незапослених лица и утиче на застаривање знања, вештина и компетенција, потребно је циљане мере подршке пружити незапосленим лицима која посао траже дуже од 12 месеци, уз интензивирање подршке ка лицима која посао траже дуже од 18 месеци.

Уважавајући смернице и препоруке европске политике запошљавања, показатеље стања и кретања на тржишту рада Републике Србије, текуће реформске процесе и документе, као и резултате претходно спроведених активности и налазе процена, утврђени су приоритети политике запошљавања у 2017. години:

1) Побољшање услова на тржишту рада и унапређење институција тржишта рада;

2) Подстицање запошљавања и укључивања теже запошљивих лица на тржиште рада и подршка регионалној и локалној политици запошљавања;

3) Унапређење квалитета радне снаге и улагање у људски капитал.

ЗАКЉУЧАК ЗА ПРИОРИТЕТЕ ПОЛИТИКЕ ЗАПОШЉАВАЊА

Уважавајући смернице и препоруке европске политике запошљавања, показатеље стања на тржишту рада Републике Србије, текуће реформске процесе и идентификоване кључне изазове и препреке на странама тражње за радом и понуде рада, утврђени су приоритети политике запошљавања у 2017. години:

I Побољшање услова на тржишту рада и унапређење институција тржишта рада,

II Подстицање запошљавања и укључивања теже запошљивих лица на тржиште рада и подршку регионалној и локалној политици запошљавања,

III Унапређење квалитета радне снаге и улагање у људски капитал.

МИКРОЕКОНОМСКИ ОКВИР

КРЕТАЊЕ НЕЗАПОСЛЕНОСТИ И ЗАПОШЉАВАЊА У ВАЉЕВУ

- *Извор: НСЗ Филијала Ваљево*

Незапослена лица

Број незапослених лица која активно траже запослење у Ваљевоу на дан 31.12.2016. године је 7.168 лица. У 2016. години је број незапослених мањи за 632 (8,10%) у односу на исти месец 2015. У Округу је на крају 2016. године било 12.290 што је за 1.134 (8,45%) мање незапослених лица него на крају 2015. године. У осталим општинама Округа мањи је број незапослених у односу на исти месец 2015. године, осим општине Лајковац, где је тај број већи у односу на посматрани период. По општинама, највише незапослених је у Ваљевоу – 7.168 што је 58,32% укупног броја незапослених у Округу. Удео жена у незапослености у граду Ваљевоу је 54,23%. На нивоу Округа учешће жена у незапослености је 54,28% у 2016. години.

Дугорочно незапослених (на евиденцији дуже од 12 месеци).

Број дугорочно незапослених лица у граду Ваљевоу је 66% од укупног броја незапослених и њих чине већином жене. Најбројнија су лица која чекају на запослење 1-2 године 14,72% а потом лица са трајањем незапослености од 3 - 5 година 14,33%.

Незапослена лица према годинама старости

Незапослених лица која су млађа од 30 година у Ваљевоу их је 24,92%. Број незапослених лица која су старија од 50 година има тенденцију незнатног раста. У Ваљевоу их је 32,76%.

Број старијих од 50 година међу незапосленим

лицима, је знатно премашио број млађих од 30 година, што јасно указује на све неповољнију старосну структуру радне снаге која је расположива на тржишту рада.

Незапослена лица према образовној структури

Структура незапослених у Округу и општинама према степену стручне спреме се није битније променила. У Ваљевоу је међу незапосленим лицима 31,42% нестручних радника (I-II степен, односно четворогодишње и осмогодишње основно образовање). Са средњом стручном спремом (III, IV и V степен) у Ваљевоу их је 53,50%. Са вишом школском спремом (VI-1 VI-2 степен) у Ваљевоу 6,49%. Незапослених са академским образовањем у граду Ваљевоу је 8,59% што чини око 75 % од свих незапослених са универзитетским образовањем у Округу. Учесће жена по степенима стручне спреме расте у вишим степенима образовања.

По групама занимања најбројније групације незапослених су у областима: машинство и обрада метала (11,18%); трговина, угоститељство и туризам (11,31%); економија, право и администрација

(14,02%); пољопривреда и шумарство (9,11%) итд.

АНАЛИЗА ЛОКАЛНЕ ЕКОНОМСКЕ СИТУАЦИЈЕ

Град Ваљево припада, од 2014. године, првој групи развијености градова и општина Србије, што значи да је степен развијености града виши од републичког просека.

Индустрија и привредни развој: ваљевску привреду карактеришу пољопривредно-прехранбени комплекс, грађевинарство и графички сектор. Развијен је приватни сектор који се састоји од малих и средњих предузећа и самосталних занатских и трговинских радњи.

У привредном сектору у Ваљевоу, по подацима АПР-а за 2016. годину, функционише 1.271 привредно друштво (просечно се сваке године отвори између 50 и 60 предузећа, а угаси око 20). Овај сектор запошљава око 12.000 лица. У граду је регистровано 3.526 предузетника (годишње се региструје око 250 предузетника, а избрише око 150).

УКУПНИ ПОДСТИЦАЈИ РЕГИОНАЛНОГ РАЗВОЈА ПРЕМА ВРСТИ КОРИСНИКА/НАЈЗНАЧАЈНИЈИ КОРИСНИЦИ И УКУПНО

Врста корисника	2013	ИЗНОС у (00)	2014	ИЗНОС у (00)	2015	ИЗНОС у (00)	2016	ИЗНОС у (00)
	БРОЈ у (0)		БРОЈ у (0)		БРОЈ у (0)		БРОЈ у (0)	
01. Велико привредно друштво	6	342.131	3	53.117	3	308.371	5	20.351
02. Микро, мала и средња привредна друштва	71	43.344	38	479.400	102	580.994	41	74.161
03. Предузетник	117	32.041	58	4.051	194	52.303	72	11.429
04. Пољопривредна газдинства	6.384	146.020	10.142	221.501	5.501	104.683	9.905	190.717

Табела: 14. Извор: АПР од података: Регистар мера и подстицаја регионалног развоја (последње ажурирано стање се односи на период 01.01.-30.06.2016.год.)

Највећи реализатори подстицаја граду Ваљевоу су били: Министарство финансија, Фонд за развој РС, Канцеларија за европске интеграције, Агенција за осигурање и финансирање извоза и Национална служба за запошљавање.

БРОЈ И СТРУКТУРА ЗАПОСЛЕНИХ

За Град Ваљево, за сада изостављајући ефекте светске економске кризе, је карактеристично смањење броја запослених упоређујући податке уназад неколико година. Број незапослених је континуирано у паду током претходних месеци 2016. године.

Табела 15. Број и структура запослених март-септембар 2015. година просек

	Град Ваљево	Структура запослених у Граду (%)	Структура запослених у Округу (%)	Структура запослених у Србији (%)
Запослени-укупно	26.118	100	100	100
Жене	11.679	44.72	43.51	47.01
Мушкарци	14.439	55.28	56.49	52.99

Извор: РЗС, 01.01.2016. Регистрована запосленост у РС 2015, годишњи просек

Табела 16. Запослени према области делатности март-септембар 2015. година Годишњи просек

ДЕЛАТНОСТ	Број запослених
Пољопривреда, шумарство и рибарство	441
Рударство	42
Прерађивачка индустрија	8.234
Снабдевање електр.енергијом и гасом	260
Снабдевање водом и управљање отпадним водама	609
Грађевинарство	1.304
Трговина на велико и мало и поправка моторних возила	3.397
Саобраћај и складиштење	982
Услуге смештаја и исхране	718
Информисање и комуникације	275
Финансијске делатности-осигурање	275
Пословање некретнинама	41
Стручне,научне иновационе и техничке делатности	601
Административне и помоћне услужне делатности	447
Државна управа и обавезно социјално осигурање	1.647
Образовање	1.796
Здравствена и социјална заштита	1.724
Уметност, забава и рекреација	201
Остале услужне делатности	573
Регистровани индивидуални пољопривредници	2.545
Запослени у правним лицима	19.037
Предузетници, лица која самостално обављају делатност и запослени код њих	4.535
УКУПНО У СВИМ СЕКТОРИМА ДЕЛАТНОСТИ	26.118
ПРЕДУЗЕТНИЦИ И ЗАПОСЛЕНИ КОД ЊИХ И ЛИЦА КОЈА САМОСТАЛНО ОБАВЉАЈУ ДЕЛАТНОСТ И ЗАПОСЛЕНИ У ПРАВНИМ ЛИЦИМА	23.572
УКУПАН БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ	26.118

Извор: РЗС, 01.01.2016. Регистрована запосленост у РС 2015, годишњи просек

ПРОСЕЧНЕ ЗАРАДЕ У ГРАДУ ВАЉЕВУ

Табела 17. Упоредни преглед просечних зарада по запосленом по годинама.

	2008 (€)*	2009 (€)*	2010 (€)*	2011 (€)*	2012 (€)*	2013 (€)*	2014 (€)*
Просечна бруто зарада у Граду	437	250	430	438	469	454	459
Просечна бруто зарада у округу	459	262	446	493	445	450	472
Просечна бруто зарада у Србији	547	312	518	545	521	527	523
Просечна нето зарада у Граду	315	175	311	290	342	330	333
Просечна нето зарада у округу	330	183	322	340	332	401	341
Просечна нето зарада у Србији	392	218	373	392	375	376	380

* по просечном средњем курсу НБС за сваку годину

Просечна нето зарада у граду Ваљевоу у 2015. години је: 314 €, што је 94% од просечне зараде у претходној, 2014. години.

ПОСЛОВНО ОКРУЖЕЊЕ И КРЕТАЊЕ ПРИВРЕДНЕ СТРУКТУРЕ

РАЗВОЈ ПРЕДУЗЕТНИШТВА

Економски раст захтева инвестиције, слободну конкуренцију и отворено тржиште. Циљ Града Ваљева је да кроз транспарентан и инвестиционо "пријатељски" оквир створи такве услове у којима инвеститор може да сагледа све могућности и ризике средњорочних и дугорочних инвестиционих одлука. Значај малих и средњих предузећа огледа се у томе што у доба кризе најлакше опстају, јер се најбрже прилагођавају новонасталим условима. Пружање подршке сектору малих и средњих предузећа је сложен посао због ширине и различитости потребних вештина потенцијалних предузетника и ограничених расположивих ресурса за пружање значајне помоћи. Без обзира на препреке, потребно је створити услове неопходне за развој овог сектора, јер је управо он покретач развоја и омогућава смањење незапослености путем отварања нових радних места, повећања броја привредних субјеката, супституцију увоза и већу извозну конкурентност домаће привреде.

Подизање свести о предузетништву и унапређење управљачких способности садашњих и потенцијалних предузетника захтева промовисање предузетништва кроз: одговарајућу обуку о могућностима коришћења фондова за започињање посла, најповољнијем правном облику предузетништва, поступку регистрације, пореским и другим финансијским обавезама, начину израде бизнис планова, као и о самом препознавању предузетничке склоности и пословних идеја. Посебно треба развијати предузетништво у специфичним секторима који су најважнији за економски развој, као што су пољопривреда и производња хране и еколошки туризам.

Развој предузетништва на територији града Ваљева и нова запошљавања подстицала је и Национална служба за запошљавање - филијала Ваљево и то не само финансијском, већ и нефинансијском подршком. Водећу улогу за нефинансијску подршку одиграо је Пословни центар, кроз тродневне семинаре, првенствено лицима која намеравају да започну сопствени посао, "Пут до успешног предузетника". Похађање обуке је уједно био и један од услова за добијање средстава за samozapoшљавање. Процент успешности, на овај начин подстицаја предузетништва је међу највишим у Србији и износи око 40%.

Подршка града

Град Ваљево, уназад неколико година, издваја средства у буџету за финансирање предузетника субвенцијом отварање нових радних места, као и незапослене са развијеном бизнис идејом кроз програм samozapoшљавања, стручну праксу и јавне радове.

Табела 18:

Извор: Одељење за локални развој, привреду и комуналне послове

ГОДИНА	МЕРА : НОВА РМ	МЕРА: САМОЗАПОШЉА ВАЊЕ	МЕРА: СТРУЧНА ПРАКСА	МЕРА: ЈАВНИ РАДОВ И	УКУПНО СВЕ МЕРЕ У ГОДИНИ БР. ЛИЦА	УКУПНО ИЗДВОЈЕНА СРЕДСТВА ЛС
2007.	50				50	5.000.000,00
2008.	88				88	8.750.000,00
2009.	72				72	5.800.000,00
2010.	65		21		86	8.000.000,00
2011.	20	26	34		80	10.000.000,00
2012.	24	27	25	15	91	12.000.000,00
2013.	40	20	20	46	126	18.777.000,00
2014.	37	30	20		87	15.000.000,00
2015.	10	10	30	81	131	15.000.000,00
2016.	10	10	30	69	119	15.000.000,00
УКУПНО:	416	123	180	211	930	113.327.000,00

ПРИВАТИЗАЦИЈА, ПРИВРЕДА, ПРИВРЕДНИ СУБЈЕКТИ И ИНВЕСТИЦИЈЕ

На подручју града Ваљева до сада су приватизована 37 предузећа и укупан приход остварен продајом њиховог капитала је мало преко 20 милиона евра. Поред постигнутих купопродајних цена, већински власници су се обавезали да ће у основна средства приватизованих предузећа инвестирати укупно 6,76 милиона евра.

Већина приватизованих фирми пре приватизације се налазила у врло тешком стању са великим дуговањима према повериоцима, држави и радницима (неисплаћени порези, доприноси и зараде) као и изгубљеним тржиштима за пласман производа. Међутим, и након приватизације, а на основу приказаних показатеља, изостали су очекивани резултати, обзиром да се производни капацитети приватизованих фабрика нису довољно користили. Све фабрике имају проблем недостатка посла, неисплаћених зарада, неисплаћених доприноса на зараде ПИО, без јасних стратегија за побољшање стања.

Ваљевску привреду карактерише пољопривредно-прехрамбена производња, грађевинарство и графички сектор. Традиционално, на територији града Ваљева, развијен је приватни сектор, који се састоји од малих и средњих предузећа и самосталних занатских и трговинских радњи. У привредном сектору послује око 1.200 предузећа од којих су 4 велика, 11 средњих и остало су мала. У овим предузећима је запослено око 12.000 радника. У граду има око 3.000 предузетника, од чега је највећи број у области трговине 24.16% и прерађивачке производње 20.56%. У привредној структури, доминантно место има прерађивачки сектор (339), затим следи трговина (325), грађевинарство (80) и стручне, научне, иновационе и техничке делатности (72).

Основни локационо-развојни потенцијали за размештај сектора на подручју града су: традиционално развијен привредни сектор, већ изграђени производни и инфраструктурни капацитети, природне погодности за развој пољопривредне производње као сировинске основе за развој прехрамбене производње, мрежа саобраћајница (путеви, железница), утврђене резерве неметала-кречњака, песка, каолина, техничког камена, итд.

Последњих година расте интересовање страних инвеститора, тако да су у своје производне погоне инвестирале аустријска компанија „Austroterm“ („Austrotherm“), италијанска „Golden leđi“ („Golden Lady“) и словеначко „Gorenje“ („Gorenje“). Од 2012. године у граду послују и два мегамаркета - „Roda market“ хрватског концерна „Agrokor“ („Agrokor“) и „Intereks“ („InterEX“) у власништву „Intermaršea“ („Intermarché“), као и компанија „IDEA“ („IDEA“) у власништву хрватског трговачког ланца „Konzum“ („Konzum“) концерна „Agrokor“ („Agrokor“). У пољопривредној грани најзаступљеније су воћарска и

сточарска производња, као и прехрамбена технологија (производња сокова, џемова и пива). Пољопривредни потенцијали су велики и недовољно искоришћени.

Значајно је учешће производње, у оквиру које посебно место заузимају металопрађивачки сектор, прехрамбена производња и прерада, са развијеном пољопривредом и значајним пољопривредним потенцијалима, затим текстилна производња, графичка делатност, прерада дрвета, грађевинарство и производња неметала. Од осталих грана доминантни су саобраћај и складиштење. Поред наведених, постоје и позитивни примери приватизованих и новоотворених страних и домаћих фирми, које годинама утичу на позитивну привредну „крвну“ слику града Ваљева:

Спољнотрговинска размена у периоду 2015/2016. године забележила је задовољавајуће резултате, како извоза тако и увоза и укупне размене, при чему треба имати у виду ниску основицу из истог периода претходне године.

Најзначајнији спољнотрговински партнери привреде града Ваљева су: Италија, Руска Федерација, Словенија, Румунија и Немачка. У извозу главни партнери су Румунија, Руска Федерација, Италија, Немачка и БиХ, а у увозу Италија, Словенија, Немачка и Француска. У укупној размени највећи проценат размене се обавља са чланицама Европске Уније и чланицама СЕФТА.

Најзначајнији извоз са територије града Ваљева, у периоду 2015/2016 године релизовали су „Вали“ („Valy“), „Горење“ („Gorenje“), „Инос Балкан“, „Аустротерм“ („Austrotherm“) и „Агранела“. Најзначајнији увозници у овом периоду били су „Горење“ („Gorenje“), „Вали“ („Valy“), „Кинг-Комерц“ и „Аустротерм“ („Austrotherm“).

Од производа су се највише **извозили**: комбинација фрижидера и замрзивача, замрзивачи у облику сандука, фрижидери, женске чарапе, воће и стока. У **увозу** најзначајније робе су: котлови и машине, пластичне масе и производи од пластичних маса, гвожђе и челик, електричне машине и опрема, одећа и прибор, стакло и производи.

Годинама највећи извозници су привредна друштва металског сектора и електроиндустрије, и то: „Gorenje“, „Инос Балкан“, ХК „Крушик“, „Блист“, „Маркант“ и „Елби“. „Gorenje“ је било четврти извозник у Републици Србији.

Највећи увозници у овом сектору су „Горење“, „Урбан Техник“ („Urban Technics“), „Твик ДИБ“, ХК „Крушик“, „Елби“ и „Блист“.

Водеће предузеће у робној размени из области текстила јесте „Вали“ („Valy“). У структури извозних и

увозних производа најзначајнији извозни производи су одећа и прибор.

Производња грађевинског материјала је заснована на бројним природним богатствима квалитетних пескова, кварцног песка, каолина, глине, гранита и камена.

Сектор грађевинарства на подручју града остварује континуирани извоз и у њему послује 80 предузећа,

од чега 78 малих и 2 средња. Овај сектор привреде запошљава преко 1.000 радника.

Најзначајнији извозници и увозници из ове области су фирме „Austroterm“ („Austrotherm“), „Četnik“ и „Stirokop“ („Stirocoop“).

СТАЊЕ НА ТРЖИШТУ РАДА SWOT АНАЛИЗА – АНАЛИЗА РИЗИКА НА ТРЖИШТУ РАДА

<p>СНАГЕ</p> <p>Постојање и примена стандарда и процедура Добри материјално-технички услови за рад Одговарајућа образовна структура стручних кадрова на пословима у запошљавању Постоје стратешких докумената усвојених од стране Скупштине града Постоји локални савет за запошљавање Постоји Комисија за одлучивање Образовна структура незапослених изнад републичког просека Постојање образовних институција Субвенционисање запошљавања из локалног буџета Отвореност ка јавности Сарадња са медијима Развијен сет услуга Професионализам Индивидуалан приступ у раду Искуство у раду Постигнути резултати у реализованим пројектима Иницијатива Ентузијазам Стручно усавршавање кадрова</p>	<p>СЛАБОСТИ</p> <p>Висока стопа незапослености Недостатак нових инвестиција Неповољна старосна структура незапослених Млади имају тенденцију останка у градовима студирања и/или одласка у иностранство Млади немају пословне компетенције Образовне институције продукују кадрове неусклађене са потребама тржишта рада Непостојање институција за образовање одраслих Несигурност радних места у предузећима и опасност од настанка вишкова Неадекватне квалификације незапослених</p>
<p>МОГУЋНОСТИ</p> <p>Постојање НАПЗ-а (Националног акционог плана запошљавања) Постојање ЛАПЗ-а Постојање фондова за стимулисање развоја привреде и пољопривреде Спремност инвеститора да развијају своје послове на територији града Добра сарадња са бизнис сектором Подршка локалне самоуправе Постојање ЕУ фондова за развој и умрежавање привреде као и за примену савременог концепта запошљавања Заинтересованост медија за праћење области запошљавања Партнерски пројекти са страним и домаћим НВО Развој малих и средњих предузећа и предузетништва у Ваљеву</p>	<p>ПРЕТЊЕ</p> <p>Економска криза Ниво зарада и услови рада испод просека Економска неразвијеност града Недовољно новца за реализацију мера активне политике запошљавања и подстицање предузетништва Предрасуде и дискриминације у запошљавању Одлив стручних кадрова Лоше приватизације Диспропорција између образовања и потреба тржишта рада Сива економија</p>

СТАЊЕ НА ТРЖИШТУ РАДА

У периоду од 2008. до 2016. године, остварена је макроекономска стабилност и повољнија микроекономска ситуација. То је утицало на појаву позитивних трендова на тржишту рада, али проблеми у области запошљавања, као што су недостатак послова, недовољне привредне активности и ниска запосленост у формалној економији и даље су присутни.

Табела 19. Кретање стопе незапослености у периоду од 2008-2014

Година	Стопа незапослености Ваљево	Стопа незапослености Република Србија
XII 2008	14,71	24,00
XII 2009	17,27	25,90
XII 2010	19,10	26,70
XII 2011	21,09	27,60
XII 2012	21,94	28,40
XII 2013	21,81	22,12
XII 2014	21,58	17,30*

Извор: Национална служба за запошљавање, Филијала Ваљево

* РЗС

Опште карактеристике тржишта рада остају непромењене у односу на предходни период: неусаглашеност понуде и потражње радне снаге, велико учешће дугорочно незапослених, неповољна старосна и квалификациона структура незапослених, висока стопа незапослености младих и ниска мобилност радне снаге, велики број незапослених који припадају теже запошљивим категоријама, као и велики број ангажованих у сивој економији (које најновије мере Владе РС треба да преведу у легалне запослене).

ЗАПОШЉАВАЊЕ

Према прописима из области запошљавања, послодавци немају обавезу да пријављују нова радна места Националној служби за запошљавање тако да није могуће пратити овај индикатор. Оно што се може пратити је број слободних радних места која послодавци пријављују НСЗ онда када траже посредовање, као и запошљавање према административним подацима. Приметан је пораст броја слободних радних места које послодавци пријављују у 2016. години.

Табела 20. Запошљавање, 2012 - 2016. година

	Град 2012.	Град 2013.	Град 2014.	Град 2015.	Град 2016.
Слободна радна места - укупно	1.321	1.259	1.180	143	1.151
На неодређено време	283	138	172	22	228
	21,42%	10,96%	14,58%	15,38%	19,81%
На одређено време	1.038	1.121	1.008	121	902
	78,58%	89,04%	85,42%	84,62%	78,37%

* **Извор:** Национална служба за запошљавање, Филијала Ваљево

Највише запослених у 2016. години је било у следећим привредним гранама: пољопривреда, производња и прерада хране, геологија, рударство и металургија, шумарство и обрада дрвета, машинство и обрада метала.

СЛОБОДНА РАДНА МЕСТА

Један од показатеља на тржишту рада је и број слободних радних места, односно стопа попуњавања слободних радних места. Према новим прописима из области запошљавања, послодавци немају обавезу да пријављују слободна радна места Националној служби за запошљавање, тако да није могуће пратити овај индикатор. Оно што се може пратити је број слободних радних места која послодавци пријављују НСЗ онда када траже посредовање као и запошљавање према административним подацима.

Табела: 21. Слободна радна места по месецима у 2016. години

Месец 2016.	Укупно пријављене потребе	Пријављене потребе за које је потребно радно искуство	I	II	III	IV	V	VI/1	VI/2	VII/1	VII/2	VIII
I	30	4	2	1	13	10		1		3		
II	59	23		11	33	9	1			5		
III	276	22	153	8	72	10		6	2	25		
IV	104	16	21	8	39	27				8	1	
V	155	13	6	1	71	63			2	12		
VI	74	15	17	5	28	13		1	1	9		
VII	111	10	11	4	35	55		2	1	3		
VIII	83	23	21	3	21	9		3	2	22	2	
IX	49	10	1	7	20	13	1		1	6		
X	59	10	10	1	28	8		2		10		
XI	125	16	32	7	23	43		1		19		
XII	26	10	2	2	8	8		2	1	3		
УКУПНО	1.151	172	276	58	391	268	2	18	10	125	3	0

СТРУКТУРА НЕЗАПОСЛЕНОСТИ

Табела: 22. Структура незапослених

	Град 2014.	Удео у укупном броју незапослених (%)	Град 2015.	Удео у укупном броју незапослених (%)	Град 2016.	Удео у укупном броју незапослених (%)
УКУ ПНО						
I	8.977	60,38%	8.487	59,21%	8.039	58,50%
II	8.952	59,90%	8.573	59,21%	8.181	58,84%
III	8.989	60,08%	8.643	58,75%	8.188	58,66%
IV	8.889	59,45%	8.865	59,41%	7.796	57,88%
V	8.781	59,79%	8.634	59,01%	7.486	57,57%
VI	8.866	60,21%	8.303	58,78%	7.282	58,16%
VII	8.666	59,74%	8.083	59,05%	7.212	58,68%
VIII	8.659	60,12%	8.088	59,08%	7.011	58,14%
IX	8.788	61,08%	8.171	59,70%	6.979	58,19%
X	8.605	60,38%	7.879	59,03%	6.994	58,08%
XI	8.500	60,28%	7.786	58,91%	7.007	58,62%
XII	8.388	59,59%	7.800	58,10%	7.168	58,32%

Извор: Национална служба за запошљавање, Филијала Ваљево

Табела 23. Незапослени према дужини чекања, 2015 – 2016. година

	Град 2015.	Удео у укупном броју незапослених (%)	Град 2016.	Удео у укупном броју незапослених (%)
УКУПНО	7.800	100	7.168	100
До 3 месеца	1.013	12,99%	1.047	14,60
Од 3 до 6 месеци	679	8,71%	593	8,27
Од 6 до 9 месеци	588	7,54%	417	5,82
Од 9 до 12 месеци	458	5,87%	403	5,62
Од 1 до 2 године	1.175	15,06%	1.055	14,72
Од 2 до 3 године	781	10,01%	638	8,90
Од 3 до 5 година	1.186	15,21%	984	13,73
Од 5 до 8 година	1.048	13,44%	1.027	14,33
Од 8 до 10 година	240	3,08%	346	4,83
Преко 10 година	632	8,10%	658	9,18

Извор: Национална служба за запошљавање, Филијала Ваљево

Због рецесије и мањег запошљавања повећава се дужина чекања на евиденцији незапослених, што за последицу има неповољну старосну и квалификациону структуру незапослених, високу стопу незапослености младих и ниску мобилност радне снаге. Велики број незапослених који припадају теже запошљивим категоријама као и велики број ангажованих у сивој економији су извршили највећи утицај да су најбројнији незапослени који чекају запослење 1-2 године (што је мање него у истом периоду 2013. године).

СТАРОСНА СТРУКТУРА НЕЗАПОСЛЕНИХ

Старосна структура незапослених лица, посматрана у периоду октобар 2013. године показује да највеће учешће у структури незапослених, према годинама старости, имају незапослена лица 50-54 године, а затим лица 25-29 године. У 2014. години највеће учешће у структури незапослених имају незапослена лица 50-54 година, затим лица од 25-29 године. Неповољну старосну структуру незапослених, потврђује чињеница да је учешће млађих од 30 година у укупној незапослености (2014.године 27,61%) приближно једнак учешћу старијих од 50 година (2014. године 29,51%).

Табела: 24 . Старосна структура незапослених

Број година незапосленог лица	Град 2015.	Удео у укупном броју незапослених (%)	Град 2016.	Удео у укупном броју незапослених (%)
УКУПНО	7.800	100	7.168	100
15-19 година	225	2,88%	204	2,85%
20-24 године	802	10,28%	697	9,72%
25-29 година	1.020	13,08%	885	12,35%
30-34 године	861	11,04%	728	10,16%
35-39 година	841	10,78%	736	10,27%
40-44 године	781	10,01%	728	10,16%
45-49 година	859	11,01%	842	11,75%
50-54 године	1.055	13,53%	952	13,28%
55-59 година	971	12,45%	928	12,95
60-64 године	385	4,94%	468	6,53%

Извор: Национална служба за запошљавање, Филијала Ваљево

Незапосленост жена

Незапосленост жена у Граду Ваљево израженија је од незапослености мушкараца. Од укупног броја незапослених на дан 31.12.2016. године, жене чине 54,23% од укупног броја незапослених лица.

Табела 25. Структура незапослених према полу, пресек на дан 31.12.2016. године

		Град Ваљево	Незапосленост у Колубарском округу
Незапослени - укупно		7.168	12.290
Незапослени - жене	број	3.887	6.671
	%	54,23	54,28
Незапослени - мушкарци	број	3.281	5.619
	%	45,77	45,72

Извор: Национална служба за запошљавање, Филијала Ваљево

Положај Рома на тржишту рада

Посебно осетљива група на тржишту рада и велики изазов у запошљавању представљају незапослена лица ромске националности. Висока стопа незапослености и ниска стопа партиципације и запослености карактеришу положај Рома на тржишту рада, који је знатно лошији у односу на укупну популацију. Посебан проблем је дугорочни карактер незапослености.

Незапосленост лица са инвалидитетом

Проблем запошљавања лица са инвалидитетом Влада Републике Србије, поред финансијских подстицаја, покушава да реши и законским прописима којима би обавезала послодавце да интензивније запошљавају наведена лица. У том смислу је и усвојен Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом (Службени гласник РС, бр. 36/09). Удео наведених лица у укупном броју незапослених у Граду Ваљево је 2,51%.

Табела 26. Незапослени са инвалидитетом (стање 31.12.2016.)

Категорија	УКУПНО	
	Укупно	Жене
Ратни војни инвалиди	20	0
Војни мирнодопски инвалиди	2	0
Инвалиди рада	11	5
Категорисана омладина	8	5
Процењена радна способност	163	69
Укупан број лица са инвалидитетом	203	79

Извор: Национална служба за запошљавање, Филијала Ваљево

Вишкови запослених и корисници новчане надокнаде

Посебан проблем на тржишту рада Града Ваљево и даље представља велики број вишка запослених. Равноправни статус и запошљавање ове категорије незапослених, решавао се на различите начине и применом различитих мера активне политике запошљавања. Улагањем отпремнина у ново запошљавање или samozapoшљавање била је једна од мера која је примењивана у протеклом периоду. Такође, држава је финансијски помагала у решавању вишка запослених у предузећима која су започела

процес рационализације и реструктурирања као припрему за приватизацију. Број корисника новчане накнаде којима је исплаћена накнада у 2016. године износио је 1.266, од чега је жена 729 (57,58%). Овај број је мањи за 29,04% у односу на крај 2015. године (1.784 лица).

Сива економија

Рад у сивој економији повезује се са ниским зарадама и ниском продуктивношћу, ниским нивоом заштите на раду, лошим радним условима, а врло често су у питању и послови без плаћеног основног здравственог и социјалног осигурања. Могућност

остајања без посла међу неформално запосленима много је већа него међу формално запосленим радницима. Односно, поред свих очекивања да ће у време кризе неформална запосленост да расте, потврђује се тврдња да је могућност остајања без посла већа у неформалном у односу на формални сектор.

ПОЛИТИКА ЗАПОШЉАВАЊА ГРАДА ВАЉЕВА ЗА 2017. ГОДИНУ

Град Ваљево је за 2017. годину предвидео реализацију циљева активне политике запошљавања који су усмерени на:

- повећање запослености,
- улагање у људски капитал и
- социјалну инклузију.

Повећање запослености

Раст запошљавања, и као стратешки циљ, одрживо повећање запослености, посебно у приватном сектору, зависи од повећања не само броја, већ и квалитета радних места, односно од повећања такозваних «добрих послова». У том смислу акценат треба ставити на развој привреде, привлачење страних директних инвестиција, допринос унапређењу система образовања и система социјалне заштите, као и напредовања у процесима децентрализације и регионалног развоја.

Улагање у људски капитал

У основи економског раста и развоја иновативне и конкурентне привреде, са више послова и са бољим пословима, налази се улагање у људски капитал и квалитет система образовања. Одговарајуће знање и његова примена, препознато је као основни развојни фактор који Град Ваљево, с обзиром на остале расположиве факторе и ресурсе, мора у пуној мери да искористи. Имајући у виду да се наше друштво определило да постане «друштво које учи», што је у складу са смерницама европске стратегије 2020, посебно је важно допринети спровођењу реформе система образовања, што је дугорочан процес чији ће резултати бити видљиви не само у систему образовања него и у запошљавању.

Превазилажење постојеће ситуације у првом реду подразумева реформу система средњег стручног образовања и успостављање система образовања одраслих, система кратких обука на тржишту рада. Ове мере би допринеле решавању једног од водећих проблема, а то је слаба мобилности радне снаге.

Планирање образовне политике треба да буде у складу са потребама тржишта рада, кроз унапређење квалитета образовања, реализацију обука (нарочито у делу који се односи на кратке обуке) и практичну наставу, јер су управо практична знања и стечене вештине од великог значаја за запошљавање и укључивање у свет рада. Остали елементи су: успостављање и развој каријерног вођења и саветовања, развој образовања одраслих,

функционално основно образовање, стандардизација програма образовања и обука, акредитација образовних установа, сертификација знања, вештина и компетенција незапослених лица, развој националног оквира класификација као и успостављање новог система класификације занимања.

Социјална инклузија

Одређени број грађана Ваљева налази се на самој маргини друштва без могућности да постане продуктиван део друштвене заједнице. Њима је готово онемогућен приступ институцијама, органима власти и процесима доношења одлука, што утиче на њихов појачан осећај немоћи и немогућности да утичу на сопствени живот. Најчешће је то последица недостатка основних знања, али и немогућност за доживотним учењем и дискриминације по различитим основама. Оваква социјална искључивост удаљава појединце, али и групе становништва, од могућности за запошљавање и остваривања прихода. Деловањем на факторе који доводе до друштвене искључивости и маргинализације одређених етничких и других група, најчешће се поправља њихов положај, али и продуктивност и положај друштва у целини. Побољшањем положаја рањивих група на тржишту рада и њихово запошљавање је изазов коме ЛАПЗ посвећује посебну пажњу. Приоритете у субвенционисању запошљавања усмерени су на подизање запошљивости, али и на подстицаје послодавцима да запошљавају лица која припадају рањивим категоријама (лица старија од 50 година, самохрани родитељи, лица са инвалидитетом и др.).

ПРИОРИТЕТИ ЗАПОШЉАВАЊА

Приоритети политике запошљавања су:

1. Унапређење људског капитала и веће социјално укључивање кроз повећање стручности и компетентности радне снаге;
2. Подстицање запошљавања младих;
3. Доношење програма за нове облике запошљавања и унапређење социјалног дијалога;
4. Подстицај запошљавања теже запошљивих лица;
5. Усклађивање понуде и тражње на тржишту рада – НАПЗ;

1. УСКЛАЂИВАЊЕ ПОНУДЕ И ТРАЖЊЕ НА ТРЖИШТУ РАДА КРОЗ ПОВЕЋАЊЕ СТРУЧНОСТИ И КОМПЕТЕНТНОСТИ РАДНЕ СНАГЕ

Успостављање и развој каријерног вођења и саветовања, развој образовања одраслих и функционалног основног образовања, стандардизација програма образовања и обука, акредитација образовних установа, сертификација знања, вештина и компетенција незапослених лица, развој националног оквира класификација као и успостављање новог система класификација

занимања, допринеће усклађивању понуде и тражње на тржишту рада.

2. ПОДСТИЦАЊЕ ЗАПОШЉАВАЊА МЛАДИХ

Велики изазов представља запошљавање младих, чија је укупна стопа незапослености једна од највећих у Европи. Анализа незапослености младих показује да је за успешно решавање овог проблема неопходно успостављање широког консензуса актера на тржишту рада о ефикасним мерама циљано оријентисаним на потребе младих и стварање могућности за њихово продуктивно запослење. Зато је неопходно успоставити јединствену политику запошљавања младих у смислу обезбеђивања синергијског деловања различитих субјеката за ову област и константно радити на стварању једнаких могућности на образовање, запошљавање и рад за младе. Тиме ће бити обезбеђен ефикасан прелазак са школовања на рад.

Појављивање нових послова и нових облика рада и радних уговора, чини да рад постаје све сложенији и намеће потребу за непрекидним усавршавањем и доживотним учењем. Од младих, који излазе из ситема школовања, свет рада очекује да располажу савременим и примењивим знањима и поседују одговарајуће компетенције и ставове о раду.

Поред тога потребно је утицати на повећање броја младих са дипломама средњошколског образовања и смањити проценат оних који рано прекидају школовање односно напуштају школу.

Прелазак младих из школе у свет рада, посвећује се посебна пажња, у смислу пружања конкретне подршке и праћења индикатора запошљавања младих. Подстицаји се односе на меру финансирања стручне праксе, односно **стицања радног искуства** и припреме за запошљавање. Посебно ће се предузимати одговарајуће мере у сарадњи са Националном службом за запошљавање за оне младе који рано напуштају школовање и чији је ниво квалификација низак, са циљем да **додатним образовањем, а нарочито тренинзима и обукама превазиђу недостатак и подигну ниво својих компетенција**. Информисањем, каријерним вођењем и саветовањем, креирањем мера активне политике запошљавања према индивидуалним знањима и вештинама и укључивањем младих у оне мере активне политике које ће дати најбоље резултате на тржишту рада (индивидуалан приступ), подстицаће се запошљавање младих.

Унапређивањем социјалног дијалога промовисаће се и унапређивати флексибилни облици рада и право младих на пристојан рад, што ће уједно допринети и сузбијању сиве економије.

ЛАПЗ промовише и подстиче организовање стручне праксе ученика и студената завршних година, као начин упознавања младих са светом рада, стицања радног искуства и припреме за запошљавање.

3. ДОНОШЕЊЕ ПРОГРАМА ЗА НОВЕ ОБЛИКЕ ЗАПОШЉАВАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ СОЦИЈАЛНОГ ДИЈАЛОГА

Доношењем Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености, 2003. године, створена је могућност да се формирају локални савети за запошљавање (у даљем тексту: ЛСЗ), који би са укључивањем социјалних партнера утицали да се кроз програме активне политике запошљавања смањи незапосленост на локалном нивоу. Град Ваљево је последњи ЛСЗ-а формирао скупштинском одлуком, решењем бр: 112-593/16-04 од 29.12.2016. године. ЛСЗ чини 19 чланова:

1. Председник ЛСЗ, Градоначелник др Слободан Гвозденовић
2. Горан Миливојевић, начелник Колубарског округа
3. Јелица Стојановић, начелник ГУ за др. Делатности
4. Александар Вујић Суботић, начелник ГУ за локални развој
5. Александар Пурић, запослен у ГУ
6. Андра Савчић, члан Градског већа
7. Борисав Радојичић, члан Градског већа
8. Михаило Милутиновић, директор НСЗ-Филијала Ваљево
9. Катарина Влајковић, директор ЦСР „Колубара“
10. др Зорица Јоцић, начелник Школске управе Ваљево
11. Борко Алексић, шеф кабинета Градоначелника
12. Драган Мојсиловић, запослен у ГУ
13. Горица Божић, одборник у Скупштини града Ваљева
14. Александар Ранисављевић, одборник у Скупштини града Ваљева
15. Радован Радовић, члан Управног одбора Уније послодаваца
16. Љиљана Станојевић, представник Удружења металопрерађивача
17. Миленко Драгојевић, представник Уније пекара
18. Влада Додовић, представник Синдиката „Независност“
19. Милорад Бошковић, представник локалне самоуправе

ЛСЗ је предузео низ активности за смањење незапослености у Граду Ваљево, а то се превасходно односи на доношење Програма активне политике запошљавања, односно, Локалног акционог плана запошљавања од 2011. године када је почело његово формирање.

4. ПОДСТИЦАЈ ЗАПОШЉАВАЊА ТЕЖЕ ЗАПОШЉЛИВИХ ЛИЦА

Категорије теже запошљивих лица из рањивих категорија имају предност у укључивању у мере активне политике запошљавања.

Подстицање запошљавања старих лица има за циљ повећање могућности да лица која припадају овој категорији (55-64), као посебно осетљиве групе на тржишту рада Републике Србије. Демографски

трендови, као и у већини европских земаља, указују да старење становништва представља глобални проблем.

Потребно је јачање свести у друштву о користима и предностима укључивања старијих лица у свет запослених, а посебна пажња биће посвећена елеминисању препрека и спречавању дискриминације приликом запошљавања старијих лица, нарочито жена. ЛАПЗ-ом је предвиђено упознавање старијих незапослених лица са концептом целоживотног учења и укључивање већег броја старијих лица у активне мере, нарочито у обуке за активно тражење посла, клубове за тражење посла, додатно образовање и обуке, као и промовисањем флексибилнијих облика рада запошљавања и организације рада, посебно погодних за старије раднике, као и подстицање послодаваца да запосле и задрже исте.

Законом о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом установљен је правни оквир као основа за ефикасније и квалитетније укључивање особа са инвалидитетом на отворено тржиште рада, уз примену квоте, процену радне способности, могућности запослења и утврђивање статуса, ширење мреже давалаца услуга мера и активности професионалне рехабилитације, јачање капацитета, компетенција и улога предузећа за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом као посебног облика запошљавања.

На постицају запошљавања Рома, избеглих и расељених лица и повратника по споразуму о реадмисији, предвиђен је наставак активности које су већ започете. У 2016. години, наставиће се са реализацијом активности које су предвиђене акционим планом који прати Стратегију за унапређивање положаја Рома у Републици Србији и другим стратешким документима из области развоја и запошљавања.

У циљу социјалне инклузије и запошљавања корисника материјалног обезбеђења, самохраних родитеља, као и младих корисника услуга Центра за социјални рад и/или деце из хранитељских породица, наставиће се са развијањем нових интегрисаних услуга, нарочито на локалном нивоу и подстицаће се сарадња НСЗ-а и Центара за социјални рад, како би се назепослена лица мотивисала да социјалну помоћ друштва замене за продуктивно запошљавање.

Додатним образовањем, а нарочито кратким обукама и тренинзима са циљем осавремењивања и подизања нивоа знања и компетенција првенствено ће бити обухваћени млади без квалификација, или са недовољно квалификација. Приоритет ће имати младе ОСИ, Роми, повратници у поступку реадмисије, избегла и интерно расељена лица и млади корисници услуга Центра за социјални рад.

Подстицај запошљавања жена

Статистички подаци и извештаји о структури незапослених показују да она погађа жене више него мушкарце. Положај незапослене жене одређен је slabим изгледима за стално запошљавање, ниским и нередовним исплатама новчане накнаде за особе без

посла, малим шансама за преквалификацију и професионалну реоријентацију и високом вероватноћом да ће се бавити неплаћеним пословима у кући или пословима у „сивој економији”, који су још увек значајан извор прихода незапослених жена. Иако су млађе жене често незапослене, посебно су угрожене самохране мајке (нарочито ако су са малолетном или инвалидном децом), домаћице, старије жене, болесне, инвалидне, жене сеоских подручја, избеглице, Ромкиње, необразоване и жене жртве насиља.

Жене са специјалним потребама, Ромкиње и избеглице имају додатних тешкоћа на тржишту рада. У Србији је посебно маргинализован положај сеоских жена. Око 55% од укупног становништва живи на селу и у већини су жене. Оне су у највећем броју „помажући чланови домаћинства“ и најчешће се баве пољопривредним пословима. Њихов рад није плаћен ни друштвено вреднован, иако готово у потпуности обављају све послове у вези са одржавањем сеоског домаћинства и бригом за углавном вишегенерацијску породицу. Економски и социјални положај жена на селу условљен је изразито неповољним статусом сеоских домаћинстава, и почива на уситњеном пољопривредном земљишту, екстензивном типу пољопривредне производње без тржишне оријентације и специјализације у пољопривреди, слабој инфраструктури сеоских насеља, у којима најчешће нема здравствених и социјалних услуга. Изразито патрилинеарни образац својинских односа (правима мушкараца) у српској сеоској породици долази до изражаја у власничким односима над имовином и кућом. Патрилокални тип настањивања и наслеђивања имовине, као доминантни образац живота на селу, по којем се домаћинство заснива и организује у кући мужа, разлог је што жене нису власнице пољопривредног имања и углавном не поседују средства за пољопривредну производњу. У складу са проактивном интервенцијом за коју се залажу документи Европске уније, требало би и у Србији предвидети координиране активности да би се сузбијали сви облици дискриминације, како социјална права жена не би представљала препреку за њено укључивање у запошљавање.

5. УСКЛАЂИВАЊЕ ПОНУДЕ И ТРАЖЊЕ НА ТРЖИШТУ РАДА – НАПЗ

Смањење јаза између понуде и тражње на тржишту рада, је један од приоритета ЛАПЗ - а за 2017. годину. Анализа и сагледавање стања и потреба тржишта рада и прогнозе потреба послодаваца, су предуслов за дефинисање мера и активности у циљу усклађивања понуде и тражње.

Имајући у виду да савремени рад захтева квалификовану радну снагу и високе компетенције и чињеницу да је на тржишту рада у Ваљеву велики број, посебно дугорочно незапослених, који поседује застарела знања и неадекватне компетенције, НАПЗ ће интервенисати на страни понуде и тражње, и то:

- промовисањем концепта доживотног учења,

- додатним образовањем и обукама,
- индивидуалним приступом и каријерним вођењем на бази индивидуалних планова запошљавања,
- мотивисањем незапослених лица.

На овај начин ЈАПЗ ће утицати на квалитет понуде и конкурентност радне снаге. Такође, значајан допринос на усклађивању понуде и тражње, ЈАПЗ ће остварити кроз даље унапређење методологије рада НСЗ-а, **анализом стања на тржишту рада, оснивање и рад Тренинг центра, едукације за незапослене и едукације за менаџере у приватном и јавном сектору**, формирањем интерних истраживачких докумената у вези са анализом тржишта рада, прогнозама и предвиђањима трендова на тржишту рада, као и мониторингу и евалуацији активних мера, што ће допринети и повећању запошљавања и смањењу незапослености. **(Реализацијом пројеката и акционих планова дефинисаних Стратегијом локалног одрживог развоја).**

ПРОГРАМИ И МЕРЕ АКТИВНЕ ПОЛИТИКЕ ЗАПОШЉАВАЊА ГРАДА ВАЉЕВА ЗА 2017. ГОДИНУ

1. Стручна пракса – ради стицања практичних знања и вештина за самосталан рад у струци без заснивања радног односа и то за лица са најмање средњим образовањем

2. Јавни радови

1. СТРУЧНА ПРАКСА-РАДИ СТИЦАЊА ПРАКТИЧНИХ ЗНАЊА И ВЕШТИНА ЗА САМОСТАЛАН РАД У СТРУЦИ БЕЗ ЗАСНИВАЊА РАДНОГ ОДНОСА

НАМЕНА:

Програм стручне праксе намењен је незапосленим лицима која се први пут стручно оспособљавају за занимање за која су стекла одређену врсту и степен стручне спреме или која су се стручно оспособљавала краће од времена потребног за полагање приправничког/стручног испита, а ради оспособљавања за самосталан рад и полагање приправничког, односно стручног испита, у складу са законом или општим актом послодавца, **без обавезе заснивања радног односа.**

Програм стручне праксе траје у складу са законом, а најдуже 12 месеци, и то:

- до 6 месеци за приправнике са средњим образовањем,
- до 9 месеци за приправнике са вишим или високим трогодишњим образовањем,
- до 12 месеци за приправнике са најмање четворогодишњим високим образовањем.

Током трајања стручне праксе Национална служба за запошљавање:

1. ангажованим лицима исплаћује новчану помоћ у месечном износу од:

- 16.000,00 динара за лица са најмање четворогодишњим високим образовањем,
 - 14.000,00 динара за лица са вишим или високим трогодишњим образовањем и
 - 12.000,00 динара за лица са средњим образовањем;
2. врши обрачун и уплату доприноса за случај повреде на раду и професионалне болести, у складу са законом.

ЦИЉЕВИ:

Да приправници стекну стручну праксу и тиме испуне један од важних захтева за будуће запошљавање и/или добију Потврду о обављеном стручном стажу за степен стручне спреме у којој су је обавили.

ЦИЉНЕ ГРУПЕ:

Незапослена лица са високом, вишом и средњом стручном спремом.

КРИТЕРИЈУМИ ЗА УКЉУЧИВАЊЕ У ПРОГРАМ:

- Исказане потребе послодавца за запосленима са високом, вишом и средњом стручном спремом;
- Да уредно измирује обавезе по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање;
- Да је законом или актом о организацији и систематизацији послова код послодавца као услов за рад на одређеним пословима прописана обавеза обављања приправничког стажа;
- Да је измирио раније уговорне обавезе према Националној служби, осим за обавезе чија је реализација у току;
- Да има најмање једно запослено лице;
- Да има кадровске и друге капацитете за стручно оспособљавање лица;
- Да ангажује незапослено лице које:
 - има средње, више или високо образовање
 - нема радног искуства у струци или нема радног искуства у својству приправника, довољног за стицање услова за полагање приправничког, односно стручног испита.

КАРАКТЕРИСТИКЕ:

Средства Града Ваљева којима се финансира **стручна пракса** улажу се у оспособљавање незапослених лица са високом, вишом и средњом стручном спремом за самосталан рад у струци са могућношћу полагања приправничког или стручног испита.

Послодавац који има до 10 запослених има право да у програм укључи до два незапослена лица, а послодавац који има преко 10 запослених има право да у програм укључи незапослена лица чији број не може бити већи од 20% укупног броја запослених.

НАЧИН И ДИНАМИКА РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРОГРАМА:

Програми ангажовања приправника реализују се подношењем захтева послодавца, под условима и роковима који буду прописани конкурсом, објављеним том приликом.

СПЕЦИФИКАЦИЈА ТРОШКОВА ЗА ЛИЦА СА ВИСОКОМ СТРУЧНОМ СПРЕМОМ:

Новчана помоћ (16.000,00 дин.) + допринос за случај повреде на раду и професионалне болести у складу са законом = 1.500,00 дин. месечно по полазнику.

Укупно потребна средства за 1 лице 17.500,00 X 12 месеци = 210.000,00 дин.

Планиран број лица: 30

Укупно потребна средства за лица са високом стручном спремом (210.000,00 X 30) = 6.300.000,00 динара.

СПЕЦИФИКАЦИЈА ТРОШКОВА ЗА ЛИЦА СА ВИШОМ СТРУЧНОМ СПРЕМОМ:

Новчана помоћ (14.000,00 дин.) + допринос за случај повреде на раду и професионалне болести у складу са законом = 1.500,00 дин. месечно по полазнику.

Укупно потребна средства за 1 лице 15.500,00 X 9 месеци = 139.500,00 дин.

Планиран број лица: 7

Укупно потребна средства за лица са вишом стручном спремом (139.500,00 X 7) = 976.500,00 дин.

СПЕЦИФИКАЦИЈА ТРОШКОВА ЗА ЛИЦА СА СРЕДЊОМ СТРУЧНОМ СПРЕМОМ:

Новчана помоћ (12.000,00 дин.) + допринос за случај повреде на раду и професионалне болести у складу са законом = 1.500,00 дин. месечно по полазнику.

Укупно потребна средства за 1 лице 13.500,00 X 6 месеци = 81.000,00 дин.

Планиран број лица: 7

Укупно потребна средства за лица са средњом стручном спремом (81.000,00 X 5) = 567.000,00 дин.

БРОЈ ЛИЦА КОЈА ЋЕ БИТИ ОБУХВАЋЕНА ПРОГРАМОМ ----- 44 ЛИЦА

ОЧЕКИВАЊЕ ОД ПРОГРАМА:

Да се лица оспособе за самосталан рад у струци и да се створе услови за запошљавање незапослених лица и задржавања у радном односу на неодређено време.

ИНДИКАТОРИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРОГРАМА:

Оспособљеност за самосталан рад у струци и добијање потврде о обављеном приправничком стажу и могућност запошљавања, односно продужење радног односа по истеку приправничког стажа за 30 лица.

ИЗВОЂАЧИ:

Послодавци и приправници

1. Средња стручна спрема.....	567.000,00
2. Виша стручна спрема.....	976.500,00
3. Висока стручна спрема.....	6.300.000,00

УКУПНО: 7.843.500,00

2.ЈАВНИ РАДОВИ НАМЕНА:

Јавни радови су мера активне политике запошљавања која предвиђа одобравање средстава за запошљавање незапослених лица са евиденције Националне службе за запошљавање - филијале Ваљево и подразумева спровођење активности које предузима послодавац - извођач јавног рада, а које имају за циљ остварење одређеног друштвеног интереса (нпр. превенција и помоћ старима, санација дивљих депонија, уређење и изградња путева и др.).

Јавни радови се организују у циљу запошљавања првенствено теже запошљивих незапослених лица и незапослених у стању социјалне потребе, очувања и унапређења радних способности незапослених.

ЦИЉЕВИ:

Јавни радови су мера активне политике запошљавања, у циљу запошљавања, очувања и унапређења радних способности незапослених, као и ради остваривања одређеног друштвеног интереса.

ЦИЉНЕ ГРУПЕ:

Теже запошљива незапослена лица, лица у стању социјалне потребе и корисника материјалног обезбеђења, нестручна лица и лица са средњом стручном спремом.

ОБЛАСТИ СПРОВОЂЕЊА:

Јавни радови се могу организовати и спроводити у областима:

1. социјалних, хуманитарних, културних и других делатности:

здравствено васпитне активности – превенција и помоћ старима, социјално угроженим лицима, особама са инвалидитетом, заштита и очување културног наслеђа и археолошких налазишта, послови у позоришној, музејској, библиотечкој и туристичкој делатности, послови ажурирања база података и други послови;

2. одржавања и обнављања јавне инфраструктуре:

уређење и изградња путева и путних појасева, насипа, канала, пруга, мостова, реконструкција канализационе и водоводне мреже и других објеката од општег интереса, уређење месних заједница, уређење ромских насеља – побољшање услова становања и други послови;

3. одржавања и заштите животне средине и природе:

санација дивљих депонија, чишћење и одржавање обала река, језера, канала, одвода, јавних површина, пошумљавање, развој еколошких поседа, чување и заштита шума, река и језера, развој сеоског подручја, монтажа и одржавање опреме у парковима и јавним дечијим игралиштима, помоћ за успостављање нових депонија – локација за сакупљање и одвођење отпада и други послови.

НАЧИН И ДИНАМИКА РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРОГРАМА:

Програм јавних радова реализује се подношењем захтева под условима и роковима који буду прописани конкурсом објављеним том приликом.

Право учествовања у поступку спровођења јавних радова имају: јавна предузећа и установе, привредна друштва, предузетници, задруге, друштвене организације, удружења грађана и органи локалне самоуправе. Удружења грађана имају право учествовања на јавном позиву као подносиоци пријаве уз услов да обезбеде послодавца извођача јавног рада регистрованог за обављање делатности која је предмет јавног рада.

Средства намењена за организовање јавних радова користе се за зараде лица укључених у јавне радове и за накнаду трошкова доласка и одласка са рада. Приоритет при одобравању за спровођење јавних радова имаће послодавци који обезбеђују запошљавање теже запошљивих незапослених лица, незапослених у стању социјалне потребе и корисника новчане социјалне помоћи.

ТРАЈАЊЕ ПРОГРАМА:

ПРЕГЛЕД УКУПНИХ ТРОШКОВА И ОБУХВАТ ЛИЦА

Табела: 27. План мера реализације ЛАПЗ-а за 2016. годину са бројем лица и износима

Редни број	НАЗИВ ПРОГРАМА	БРОЈ ЛИЦА	УКУПАН ИЗНОС
1.	Стручна пракса – ради стицања практичних знања и вештина за самосталан рад у струци	44	7.843.500,00
2.	Јавни радови	око 75	7.156.500,00
УКУПНО:			15.000.000,00

Укупан износ за финансирање програма и мера активне политике запошљавања за 2017. годину, које се спроводе кроз ЛАПЗ, износи **15.000.000,00** динара.

Средства су обезбеђена у Одлуци о буџету града Ваљево за 2017. годину, Програм: 3, функција: 490, програмска активност/пројекат: 1501-0005.

III НОСИОЦИ ПОСЛОВА РЕАЛИЗАЦИЈЕ

За расписивање Јавног позива за предвиђене мере ЛАПЗ-а задужена је Локална самоуправа-Одељење за локални развој, привреду и комуналне послове у сарадњи са Националном службом за запошљавање - Филијала Ваљево.

За пријем, обраду захтева и давање предлога за одлучивање задужена је Национална служба за запошљавање-Филијала Ваљево. За предлоге за доношење одлука, по примљеним захтевима, задужен је Савет за запошљавање који је формиран на предлог Градоначелника. Закључивање уговора на основу одлуке Градоначелника, по предлогу Савета, врши Национална служба за запошљавање-Филијала Ваљево.

Административно стручну подршку, праћење реализацију, контролу, евалуацију и извештавање врши Национална служба за запошљавање – Филијала Ваљево.

Дужина трајања јавног рада биће одређена Јавним позивом, максимално 3 месеца.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ЗА ПРЕДЛОЖЕНЕ МЕРЕ АКТИВНЕ ПОЛИТИКЕ ЗАПОШЉАВАЊА ЗА 2017. ГОДИНУ

Предвиђене мере активне политике запошљавања усклађене су са НАПЗ-а и потребама тржишта рада. У 2016. години НСЗ Филијала Ваљево реализовала је програм стручне праксе само за приватни сектор. Из тог разлога одлучено је да се да прилика за 30 незапослених лица са VII степеном стручне спреме која не могу стручну праксу обавити у приватном сектору. За меру Јавни радови постоји већа потреба за додатним ангажовањем незапослених лица на уређењу зелених површина, инфраструктуре, уређењу и изградњу путева и путних појасева и других објеката од општег интереса. Из тог разлога се ова мера активне политике запошљавања поново налази у ЛАПЗ-а.